

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Universitetet i Oslo
v/Nemnd for studentsaker
Boks 107 Blindern
0316 Oslo

Bergen, 07.05.2024
Deres ref.: 2021/27578 (4646/2022)
Vår ref.: 24/00726 (138/2022)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 138/2022: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Oslo, heretter UiO, i sak 4646/2022, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 29.06.2022, der vedtaket i underinstansen ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for nemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 29.06.2022, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak tidligere ref. 22/01193 (138/2022) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen   post@hkdir.no

ledd bokstav c. Klageren ble i brev 22.01.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd, med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved UiO ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringsaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltaking i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at klagenemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Klagenemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltaking i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED], tidligere representert av advokat Øyvind Skjerpen. Klageren startet høsten [REDACTED] ved Universitet i Oslo. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av semesteroppgaven i emne [REDACTED] våsemesteret 2021. Vurderingsformen i emnet er en semesteroppgave.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget tekstlikhet mellom klagerens semesteroppgave og en tidligere innlevert masteroppgave i [REDACTED] fra UiO i 2014. Ouriginalrapporten avdekket 12 prosent tekstlikhet mot den tidligere innleverte besvarelsen. Av saksfremlegg av 10.01.2022 fremgår det at sammenfallene mellom klagerens semesteroppgave og masteroppgaven fra 2014 er langt mer omfattende enn det som kommer frem i Ouriginalrapporten. Det er flere steder tekstlige og innholdsmessige likheter med masteroppgaven fra 2014. Klageren har ikke henvist til den tidligere masteroppgaven.

Klageren innga skriftlig uttalelse i saken 05.01.2022, hvor klageren viser til at h[un] ikke hadde til hensikt å fukse ved innlevering av semesteroppgaven. I uttalelsen forklarer klageren at h[un] ønsket å skrive semesteroppgave om [REDACTED]. H[un] fant den tidligere masteroppgaven fra 2014, og brukte besvarelsen som en pekepinn for å finne andre gode kilder. Klageren ønsker å spesifisere at h[un] har lest samtlige kilder som h[un] har henvist til i sin besvarelse. Det anføres videre at klageren har misforstått reglene om kildehenvisning, idet h[un] har henvist til de opprinnelige kildene, og ikke til masteroppgaven. Klageren erkjenner at h[un] i ettertid forstår at h[un] burde også henvist til masteroppgaven, og at h[un] burde forstått at manglende henvisning ville bli ansett som fusk.

Klagenemnda ved UiO behandlet saken i møte 17.01.2022. Nemnda bemerket det betydelige tekstlig sammenfallet mellom besvarelsen og den tidligere innleverte masteroppgaven fra 2014, hvor godt over halve besvarelsen er tekst hentet fra masteroppgaven. Nemnda fattet vedtak om annullering av eksamen og utestengelse i to semester, herunder vår- og høstsemesteret 2022.

Klagerens advokat fremsatte klage 01.02.2022, hvor det bestrides at klageren har fusket forsettlig ved eksamen. Det anføres videre at det subjektive vilkåret for forsettlig fusk ikke er oppfylt. Klagerens advokat forklarer at klageren har misforstått reglene i forhold til kildebruk, h[un] har oppfattet at h[un] skulle henvise til originalkildene og ikke masteroppgaven. H[un] har tidligere henvist på samme måte. Klagerens advokat viser til at klagenemnd har foretatt en uriktig vurdering da de ikke vurderte spørsmålet om hvorvidt klageren handlet grovt uaktsomt. Det anføres at annullering av eksamen er en mer passende reaksjon. Subsidiært bes det om at reaksjonen nedsettes.

Klagenemnda ved UiO vurderte klagen 14.02.2022 men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens semesteroppgave er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier og eksamener ved UiO § 7-6 sjuende ledd at:

....

En eksamenskandidat må gjøre seg kjent med hvilke hjelpemidler som kan benyttes til den enkelte eksamen, den ordningen for kontroll av hjelpemidler som gjelder for den enkelte eksamen og hva som anses som fusk/forsøk på fusk i tilknytning til bruk av hjelpemidler eller kilder for den enkelte eksamen.

Eksamenskandidaten kan mistenkes for fusk/forsøk på fusk hvis kandidaten for eksempel:

- lar være å gi opplysninger om kilder eller oppgir fiktive kilder
- ...
- gir inntrykk av at besvarelsen er mer selvstendig enn den faktisk er
- ...

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt avgjørende vekt på Ouriginalrapporten og saksfremlegg av 10.01.2022, hvor tekstlikheten mellom semesteroppgaven og den tidligere innleverte masteroppgaven, fremgår. Nemnda bemerker at deler av klagerens semesteroppgave har flere likheter med masteroppgaven fra 2014, hvor besvarelsen er bygd opp på en lik måte. Videre bemerker nemnda at deler av klagerens semesteroppgave fremstår som en omskrevet versjon av masteroppgaven fra 2014. Klageren har ikke henvist til masteroppgaven fra 2014. Når dette er gjort vil det ikke være mulig for leseren å skille mellom det klageren har skrevet og hva andre har skrevet. Etter nemndas vurdering fremstår derfor klagerens besvarelse som mer selvstendig enn den faktisk er.

Felles klagenemnd har funnet at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om studier og eksamener ved UiO § 7-6 sjuende ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av semesteroppgaven.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda avgjørende vekt på det som er beskrevet over om likhetene mellom klagerens semesteroppgave og den tidligere innleverte masteroppgaven fra 2014. For nemnda fremstår likheter av et slikt omfang og av en slik art, som klare objektive holdepunkter for at klageren bevisst har oversatt og benyttet andres arbeid uten tilstrekkelige kildehenvisninger.

Felles klagenemnd finner at det subjektive vilkåret er oppfylt.

Rettsvillfarelse

Klagerens advokat forklarer at klageren har misforstått reglene i forhold til kildebruk, da hⁿ har oppfattet at hⁿ skulle henvise til originalkildene og ikke masteroppgaven. Hⁿ har tidligere henvist på samme måte. Felles klagenemnd oppfatter dette som en anførsel om rettsvillfarelse.

Hvorvidt uvitenhet om gjeldende regler kan fritta for ansvar, er et spørsmål om rettsvillfarelse. Felles klagenemnd bemerker at villfarelse om regler kun kan fritta for ansvar dersom villfarelsen har vært aktsom, det vil si unnskyldelig.

Felles klagenemnd vil i denne forbindelse vise til Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) under punkt 12.1.10 «Til § 54. Annullering av eksamen eller prøve», hvor departementet har uttalt følgende:

I eksamens- og prøvesituasjoner stilles det høye aktsomhetskrav til studentene, og den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk før eksamen.

I tillegg vises det til forarbeidene til uhl. § 4-7, Prop. 59 L (2013-2014):

Det legges til grunn en meget streng aktsomhetsplikt for studentene ved eksamen. I dette ligger det en plikt for studentene til å sette seg inn i eksamensreglementet og hvilke hjelpemidler som er tillatt brukt under selve eksamen.

Felles klagenemnd vil innledningsvis understreke at det er studentenes eget ansvar å sette seg inn i hvilke regler og krav som gjelder for den enkelte prøvingssituasjonen, herunder reglene om kilde- og sitatbruk. Reglene om hva som anses som fusk er lett tilgjengelig på UiO sine nettsider om sitat- og kildebruk. Av sakens opplysninger fremgår det at klageren har mottatt informasjon om kildebruk i emnet. Det forventes at klageren har kunnskap om kravene til korrekt kildebruk.

Felles klagenemnd har på bakgrunn av det ovennevnte funnet at klageren ikke var i unnskyldelig rettsvillfarelse vedrørende reglene om fusk og kildebruk.

Det objektive og subjektive vilkåret for fusk er oppfylt. Det skal nå fastsettes en reaksjon.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av semesteroppgaven.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk, annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved UiO har fattet vedtak om annullering av klagerens semesteroppgave og utestenging vår- og høstsemesteret 2022. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har merket seg klagerens anførsler om at annullering av semesteroppgaven er en mer passende reaksjon. Subsidiært bes det om at reaksjonen nedsettes. Nemnda viser til at den normale reaksjonen ved fusk er annullering og utestenging i to semestre, og finner ikke grunnlag for å fravike dette i denne saken.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og til saken ble behandlet første gang av klageinstansen – er på til sammen 7 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før nemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 20 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av semesteroppgaven og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved UiO.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 29.06.2022, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Julie Marie Næss har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 29.06.2022 oppheves.
2. Vedtak fattet av underinstansen i sak 4646/2022 om annullering og utestenging i to semestre, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 15.05.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.